

לשון נושא על אמטיקה

מתמטיקה ושירה: האומנם דיכוטומיה?

מאת: יעקב שי-שביט

זו שדבקה בחלק ניכר מתלמידיו, אף שלא הייתה זו כיתה "יראלית". מאז, היה ברור לי, שאין כל סתירה וכל ניגוד בין התחום הלוגי והמדעי לבין עולם הרגש. שילובם של מוטיבים גיאומטריים (ומתמטיים בכלל) בשירתי "טבעיים" לי לא פחות ממוטיב האהבה, למשל. ובכלל: הנושא של השירה באשר היא הוא תמיד האדם, רוח האדם ונפש האדם והחוויות האנושיות. האמצעים עשויים להיות שונים ומגוונים, והם לקוחים מעולמו הרוחני והחוויתי של כל משורר ומשורר.

מכל מקום, אני משוכנע שכשם שמשורר יכול "להתחבר" למתמטיקה, כך לא מעט מורים למתמטיקה עשויים למצוא עניין בקריאת שירה, ואני שמח על שמערכת "מספר חזק" שותפה לדעתי.

איך מגיע משורר שהכשרתו ועיסוקו (כמורה) בתחומי ההיסטוריה והלשון, לכתובת שירים שנושאים או תמונתם מתחום הגיאומטריה? התהייה עצמה מעידה על תפיסת העולם הדיכוטומית שבה אנחנו מצויים: הומניסטיקה מחד גיסא, מתמטיקה, מדעים וטכנולוגיה מאידך גיסא. האם בהכרח צריך להיות כך? שכך צריך להיות? הרי כבר הפילוסופים (אנשי ה"רוח") הראשונים, אלה שקדמו לסוקרטס, עסקו קודם כל ב"פיזיס", בטבע העולם החיצוני, ואחד מעיסוקיו של תאלס ממילטוס היה מתמטיקה (למשל, מדידת גובה הפירמידות במצרים באמצעים טריגונומטריים). בשיאה של הפילוסופיה היוונית, מסופר שבפתח האקדמיה של אפלטון באתונה הייתה הכתובת: "מי שאינו יודע מתמטיקה אל ייכנס לכאן", אף שאפלטון עצמו עסק פחות בטבע והתמקד באדם ובחברה. לא, אין זו גזרה שרק מי שאינו יודע או מי שאינו אוהב מתמטיקה יכתוב שירים, כשם שאין זה הכרח שקורא השירה לא יהיה מתמטיקאי.

על המשורר:

יעקב-שי שביט הוא איש חינוך ותיק, מורה בחינוך היסודי והתיכון, מנהל בית-ספר תיכון מקיף (אשדוד; קרית טבעון), ומפקח על הוראת הלשון וההבעה ברשת אורט. זה שלוש שנים שהוא גמלאי. פרסם שלושה ספרי שירה: "סיומו של משא-ומתן עם העולם" (הוצאת כרמל, 1996), "בעיקר שירי אהבה" (הוצאת כרמל, 1998), "קו המחשבה, האהבה וגם הים" (הוצאת ספרי עיתון 77, 2000).

שיר "מתמטי" אחר בשם "גיאומטריה הומניסטית", הלקוח מהספר "בעיקר שירי אהבה", מופיע בעלון "עממי" בגיליון מס' 12.

קווי מתאר - יעקב שי-שביט

מישור חתך מישור
 קו וקו נפגשו
 אין פקוץ תנועה בפרקב.
 רק הפגישה עדה.
 מישור חותך מישור –
 קו נפגש עם קו –
 אנחנו אומרים: קו.
 מנחנו רושם: נקודה.
 אין ברירה, חייבים ללקח
 חייבים לעלות בקר
 רק השיר, משיחת מכחול,
 חורג אל מחוץ למתאר.

קו-יעקב שי-שביט

זעירה.
 כל כך
 עד שאין לה מראה.
 בודדה.
 כמו חדה.
 לא, אינני טועה.
 אולי ישנה
 אבל בטח ישנה.
 נקודה.
 זעירה.
 היא מתעוררת
 תלומה ומתהרת
 וטונה את קו המחשבה –
 ישר
 עקם
 או מפתל או
 מערב ומשתנה
 עם כל המחשבות נפתל
 את סוד החשיבה שונה -
 זעירה.
 קאו מה נקודה שנה!
 שיחו בה
 ספרו עליה!
 קאו איך
 נקודה נעה רושמת קו בשעליה...

מתוך "קו המחשבה, האהבה וגם הים"
 הוצאת ספרי עיתון 77, 2000